

рускаю дамэтнасьцю. О, А, Э — так пачынаецца Станкевічава *абэцада* — прээдэнт, які дазволіў спадзявацца, што ў наступным стагодзьдзі мы такі патрапім уладзіць наш *альфабэт* па-беларуску.

АМНІСТЫЯ

Сяргей Навумчык

Слова *амністыя* паходзіць са старагрэцкай мовы, дзе яно азначала „дараваньне“.

У юрыдычным сэнсе *амністыя* ўжываецца да пэўных групаў асуджаных і абвяшчаецца, як правіла, найвышэйшаю ўладаю — манархам, прэзыдэнтам, парламэнтам.

Звычайна *амністыя* прымяркоўваецца да нейкай падзеі ці да юбілею — у краінах з манархічным ладам гэта можа быць нараджэньне нашчадка трону альбо ягонае вясельле. У Злучаных Штатах, да прыкладу, — юбілей прыняцця Канстытуцыі. У Савецкім Саюзе *амністыя* гэтаксама абвяшчалася з нагоды юбілеяў — 50-, 60- або 70-годзьдзя Кастрычніцкай рэвалюцыі. Напярэдадні гэтых сьвятаў родныя зьняволеных уважліва праглядалі газэты — інфармацыя пра *амністыю* змяшчалася ў самым непрыкметным месцы.

Самая масавая *амністыя* савецкіх часоў зьвязаная з імен Берыі — пасьля сьмерці Сталіна ён выпусьціў на волю дзясяткі тысячаў крымінальных злачынцаў, большасьць зь якіх адразу ж вярнулася на свае „маліны“. Пры гэтым мільёны палітычных зьняволеных засталіся паміраць у ГУЛАГу.

У сучасную беларускую гісторыю слова „*амністыя*“ ўвайшло ў сувязі са зьнявольеньнем Аляксея Шыдлоўскага — пасьля знаходжаньня за кратамі яго *амніставалі* за два дні да сканчэньня паўтарагадовага тэрміну. Тым самым улада пакінула за сабой права на працягу 10 гадоў зноў кінуць яго за краты.

У Беларусі канца ХХ стагодзьдзя рэпрэсыўны змест укладаецца нават у словы, якія ў сьвеце атаясамліваюцца з гуманнасьцю.

АМОН

Сярэжук Сокалаў-Воюш

Абрэвіятуры — справа няўдзячная і нясмачная. Ад пачатку году была ў нашых плянах абрэвіятура *АМОН*, і ніводзін аўтар не пагадзіўся пра яе напісаць. Пра „БНР“ напісалі, нават пра „ЦК“ напісалі, а вось пра „*АМОН*“ — не.

Гэта, відаць, таму, што скарачэньне ня толькі чужое, а й ненавіснае.

Атрад Міліцыі Особого Назначенія, які мусіў бы выклікаць у народзе пацуцьці абароненасьці, упэўненасьці і спакою, выклікае нешта наўпрост процілеглае.

Асацыятыўна *АМОН* зьвязаны са словамі манкурт, зомбі, дубінка, разгон, зачыстка, катаваньне, зьдзек.

Спробы перакласьці *АМОН* на беларускую мову як *АМАП* да канца не прыжыліся.

Безаблічны, схаваны за шчытамі й маскамі *АМОН* усё ж складаецца з канкрэтных людзей. Як дзіўна, што ў іх ёсьць бацькі, каханья і сябры. І як дзіўна, што ў некага ёсьць сын, каханы ці сябра — *АМОНавец*.